

DŮM BERNARDY ALBOVÉ

(1936)

OSOBY

BERNARDA (60 let)
 MARIE JOSEFA (Bernardina matka, 80 let)
 ANGUSTIAS (Bernardina dcera, 39 let)
 MAGDALÉNA (Bernardina dcera, 30 let)
 AMELIE (Bernardina dcera, 27 let)
 MARTIRIO (Bernardina dcera, 24 let)
 ADÉLA (Bernardina dcera, 20 let)
 LA PONCIA (služka, 60 let)
 SLUŽKA (50 let)
 PRUDENCIA (50 let)
 ŽEBRAČKA
 PRVNÍ ŽENA
 DRUHÁ ŽENA
 TŘETÍ ŽENA
 ČTVRTÁ ŽENA
 DĚVČE
 ŽENY VE SMUTKU

Pepi Roman

Básník upozorňuje na to, že tato tři jednání chtějí být fotografickým dokumentem

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Sněhobilá místnost v Bernardině domě. Tlusté zdi. Dveře do oblouku s jutovými záclonami, zakončenými třapci a volány. Rákosová židle. Obrazy neskutečných krajín s nymfami či bájnými králi. Je léto. Hluboké, stinné ticho se prostírá po scéně. Když se zvedne opona, je jeviště prázdné. Je slyšet zvonění zvonů. Vejde služka.

SLUŽKA

Už mě z toho vyzvánění hlava brní.

LA PONCIA (*vchází a jí uzenku a chleba*)

Však už to bimbání trvá přes dvě hodiny. Sešli se sem faráři ze všech vesnic. Ta nádhera v kostele! Při první zádušní mši omdlela Magdaléna.

SLUŽKA

Ta bude teď nejvíc sama.

LA PONCIA

Ona jediná měla otce ráda. Ach, zaplať Pánbůh, že jsme trošku o samotě! Přišla jsem se sem najíst.

SLUŽKA

Kdyby tě viděla Bernarda!...

LA PONCIA

Ona by chtěla, že teď sama nejí, abychom všechny pomřely hlady! Ta ženská rozkazovačná, panovačná! Ale to má za to! Podívala jsem se jí do hlináku s uzenkami.

SLUŽKA (*smutně, toužebně*)

Pročpak mi nedáš pro holčičku, Poncie?

LA PONCIA

Jdi a naber si také pořádně hrachu. Dnes si toho nevšímnel

HLAS (*zevnitř domu*)

Bernardo!

LA PONCIA

Stará. Je dobře zamčená?

SLUŽKA

Na dva západy.

LA PONCIA

Ale musíš dávat také závoru. Má prsty jako hasáky.

HLAS

Bernardo!

LA PONCIA (*křičí*)

Už jde! (*Na služku*) Dobře všecko vyčisti. Jak se Bernardě nebude všecko jen svítit, vyškube mi těch pár vlasů, co mi ještě zbyly.

SLUŽKA

To je ženská!

LA PONCIA

Týrá všechny kolem dokola. Ta je schopná usadit se ti na prsou, rok se na tebe dívat, jak umíráš, a ten její studený úsměšek jí z té proklaté tváře ani nesleze. Čisti, čisti tady tu glazuru!

SLUŽKA

Ruce mám samou krev, co jsem se toho všeho už nadrhla.

LA PONCIA

Ona je ta nejčistotnější; ona je ta nejpočestnější; ona je ta nejznamenitější. Dobře si zasloužil odpočinek chudák její muž!

(*Zvony umlknou*)

SLUŽKA

Příbuzní přišli všichni?

LA PONCIA

Z její strany ano. Jeho rodina ji nenávidí. Přišli se podívat na nebožtíka a udělat mu křížek.

SLUŽKA

Je dost židlí?

LA PONCIA

Stačí. Ať si sednou na podlahu. Co umřel Bernardě otec, lidská noha pod tuhle střechu nevzkročila. Nechce, aby ji kdo v jejím království viděl. Prokletá!

SLUŽKA

K tobě se zachovala dobře.

LA PONCIA

Třicet roků jí peru povlečení; třicet roků po ní dojídám zbytky; v noci jsem vzhůru, když má kašel; celé dny slídím škvírou po sousedech a pak jí to donáším; v životě nic jedna před druhou netajíme, a přece ji proklínám. Aby jí zlá bolest hřebíkem oči vypíchala!

SLUŽKA

Ženská!

LA PONCIA

Ale já jsem dobrá fena; štekám, když mi nakážou, a když mě ona poštvě, koušu zezadu do nohy, jak někdo přijde o almužnu prosit; mí synové u ní pracují na poli a jsou už oba ženatí; ale jednou toho budu mít všeho dost.

SLUŽKA

A ten den...

LA PONCIA

Ten den se s ní zamknu někde v pokoji a rok jí potom budu plivat do obličje: „Bernardo, to máš za to a za to a za to,“ až bude jako ta ještěrka, jak po ní děti dupou; však také ničím jiným není, ona a celá její přízeň. Živobytí jí samozřejmě nezávidím. Má na krku pět ženských, pět škaredých dcer, a když nepočítám Angustias, nejstarší, co je po prvním muži a má peníze, ty ostatní jsou samá krajka a samá plátěná košile, ale zdědí dohromady jen nějaké to zrno a hrozen.

SLUŽKA

Já bych tak chtěla mít co ony!

LA PONCIA

My nemáme než tyhle ruce a tu jámu v zemi Páně.

SLUŽKA

To je ta jediná země, kterou nám nechají, když nic nemáme.

LA PONCIA (*u skříně ve zdi*)

Tady jsou na skle skvrny.

SLUŽKA

Ty nepustíš ani mýdlem, ani flanelem.

(*Zazní zvony*)

LA PONCIA

Poslední zádušní. Jdu si to poslechnout. Velice se mi líbí, jak farář zpívá. Při Otčenáši šel hlasem tak vysoko, že to bylo jako džbán, když se pozvolna plní vodou; to se ví, nakonec to vzal falešně, ale je to radost poslouchat ho. Jenže to dnes nikdo nesvede tak jako dřívější farář Tronchapinos. Ten zpíval mši za mou matku, dej jí nebe věčnou slávu. To se až zdi klepaly, a když zazpíval amen, jako by to vlk vlezl do kostela. (*Napodobí jej*) Amé-én! (*Rozkašle se*)

SLUŽKA

Ztrháš si krk.

LA PONCIA

To já si ztrhala něco jiného! (*Se smíchem odejde*)

(*Služka čistí. Zvony vyzvánějí*)

SLUŽKA (*skočí do rytmu*)

Bim – bam – bam. Bim – bam – bam. Pánbůh mu buď milostiv!

ŽEBRAČKA (*s dcerkou*)

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

SLUŽKA

Bim – bam – bam. Ať si na nás ještě mnoho let počká!

Bim – bam – bam.

ŽEBRAČKA (*blasitě a trochu podrážděně*)

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

SLUŽKA (*podrážděně*)

Až na věky!

ŽEBRAČKA

Jdu si pro zbytky od jídla.

(*Zvonění ustane*)

SLUŽKA

Tamhle jsou dveře. Dnes patří zbytky mně.

ŽEBRAČKA

Ženská, ty přece máš od koho dostávat. Ale my tuhle s dcerkou jsme samy!

SLUŽKA

Psi jsou také sami a žijí.

ŽEBRAČKA

Vždycky mi to dávají.

SLUŽKA

Pryč odtud! Kdopak vás zval dovnitř? Už jste mi tady otiskly šlápoty. (*Odcbázejí. Ona čistí*) Olejované podlahy, skříně, stojánky, kovové postele, a my si to musíme vylízat, my, co jsme živi v hliněných chalupách o jednom talíři a lžici. Aby tak tady nikdo z nás v soudný den nezůstal a nepověděl to. (*Znova se rozezní zvony*) Tak, tak, jen zvoňte umíráčkem! Sem s pozlacenou rakví a s prostěradlem, ať ji odnesou! Nebude z tebe nic jiného než ze mne! Koukej, Antonio Maria Benavidesi, už ti došly roky i v těch tvých soukenných šatech a šněrovacích botkách. Už máš dost. Už mi nebudeš za ohradou zvedat sukně. (*V pozadí začínají vcházet po dvou plačky ve velkých šátcích, v černých sukních a s černými vějíři. Pomalu vcházejí na scénu, až ji zaplní. Služka propukne v pláč*) Ach Antonio Maria Benavidesi, už neuvidíš tyhle stěny, už v tomhle domě chleba nepojíš. Ze všech, co ti sloužily, já tě nejvíc milovala. (*Rve si vlasy*) A já mám být naživu, když ty jsi odešel? Já mám být naživu?

(*Vejdou poslední z velkého množství žen, objeví se Bernarda s pěti dcerami*)

BERNARDA (*na služku*)

Ticho!

SLUŽKA (*plačíc*)

Bernardo!

BERNARDA

Méně plač a víc se snaž! Kdyby ses tak byla postarala, aby to tu bylo všechno čistší, když se přijímá smutek! Jdi odtud. Tady to pro tebe není. (*Služka s pláčem od-*

cbázi) Chudák je jak to zvíře, skoro jako by ho udělali z jiné látky.

PRVNÍ ŽENA

Chudí také cítí, co je trápí.

BERNARDA

Ale u talíře hrachu na to zapomenou.

DĚVČE (*bojácně*)

Kdo chce žít, musí jíst.

BERNARDA

V tvém věku bych se dospělým nepletla do řeči.

PRVNÍ ŽENA

Mlč, dítě.

BERNARDA

Nikdy netrpím, aby mě někdo poučoval. Sednout. (*Usednou. Pausa. Prudce*) Magdaléno, ty nebřeč; chceš-li brečet, zalez si pod postel. Slyšelas?

DRUHÁ ŽENA (*k Bernardě*)

Už jste začali mlátit?

BERNARDA

Včera.

TŘETÍ ŽENA

To slunce je jako z olova.

PRVNÍ ŽENA

Léta jsem nezažila takové vedro.

(*Pausa. Všechny se ovívají vějíři*)

BERNARDA

Je limonáda hotová?

LA PONCIA

Ano, Bernardo. (*Vejde s podnosem plným bílých bliněných džbánků a roznáší je*)

BERNARDA

Dej mužským.

LA PONCIA

Už pijí na dvoře.

BERNARDA

Ať jdou, odkud přišli. Tady mi nebudou špacírovat.

DĚVČE (*k Angustias*)

Pepe Říman šel za rakví mezi mužskými.

ANGUSTIAS

Ano, byl tam.

BERNARDA

Jeho matka tam byla. To viděla jeho matku. Pepa neviděla ona ani já.

DĚVČE

Mně se zdálo...

BERNARDA

Jestli už, tak tam byl ten vdovec Darajalí. Hned blizoučko tvé tety. Toho jsme tam viděly všechny.

DRUHÁ ŽENA (*stranou, potichu*)

Ta je zlá, ta je strašná!

TŘETÍ ŽENA (*stejným tónem*)

Jazyk má jak nůž!

BERNARDA

Ženská se nesmí v kostele podívat po jiném mužském než po faráři, a to ještě jen proto, že má sukně. Která se otáčí, ta je chytlavá jak louč.

PRVNÍ ŽENA (*zticha*)

Ta ještěrka stará, prohnaná!

LA PONCIA (*mezi zuby*)

Sama jde po chlapech jak lepná!

BERNARDA

Pochválen buď Ježíš Kristus!

VŠECHNY (*křížují se*)

Až na věky věků amen.

BERNARDA

Při svaté čeládce
nejvyššího vládce!

VŠECHNY

Odpočívej v pokoji!

BERNARDA

Při meči svatého Michaela,
ten je spravedlivost celá.

VŠECHNY

Odpočívej v pokoji!

BERNARDA

Při klíči, co všechno otevírá,
při té ruce, která uzavírá.

VŠECHNY

Odpočívej v pokoji!

BERNARDA

Při těch, kdo jsou blaženi,
a při světýlkách spasení.

VŠECHNY

Odpočívej v pokoji!

BERNARDA

Při milosrdí světců našich,
na zemi, v moři, při všech duších.

VŠECHNY

Ať odpočívá v pokoji!

BERNARDA

Přej odpočinku Antoniu Mariovi Benavidesovi, služeb-
níku svému, a obdaruj jej korunou své svaté slávy.

VŠECHNY

Amen.

BERNARDA (*povstane a zpívá*)

Requiem aeternam dona eis Domine.

VŠECHNY (*povstanou a zpívají na gregoriánský způsob*)

Et lux perpetua luceat eis. (*Křížují se*)

PRVNÍ ŽENA

Ať se ve zdraví modlíš za jeho duši. (*Odcházejí řadou*)

TŘETÍ ŽENA

Ať nezůstaneš bez toho chleba vezdejšího.

DRUHÁ ŽENA

A tvoje dcery beze střechy nad hlavou. (*Odcházejí řa-
dou kolem Bernardy*)

(*Angustias vyjde drubými dveřmi, které vedou na dvůr*)

ČTVRTÁ ŽENA

Ať máš užitek z těch polí, co ti ho dávala od svatby
až do nynějška.

LA PONCIA (*vejde s měšcem*)

Ten měšec peněz posílají chlapi na zádušní mši.

BERNARDA

Poděkuj jim a nalej jim sklenku pálenky.

DĚVČE (*k Magdaléně*)

Magdaléno ...

BERNARDA (*k Magdaléně, která nabírá do pláče*)

Pst! (*Ženy odcházejí; za jejich zády*) Jen táhněte a po-
suzujte všechno, co jste tu viděly! Kéž to hodných pár
roků potrvá, než mi zas překročíte práh!

LA PONCIA

Jen ty si nic nestěžuj. Přišla celá vesnice.

BERNARDA

Ba, nanesly mi do domu puch na spodničkách a jed na
jazyku.

AMÉLIE

Nemluvte tak, máti!

BERNARDA

Jinak se tu mluvit nedá, v téhle zlořečené vesnici, co
nemá řeku, ale jen studně; tady když se pije voda, aby
se člověk bál, jestli není otrávená.

LA PONCIA

Jak zřídily podlahu!

BERNARDA

Zrovna jako by se tu přehnalo stádo koz! (*La Poncia uklí-
zí*) Podej mi vějíř, děvče.

ADÉLA

Tu máte. (*Podává jí okrouhlý vějíř s červenými a ze-
lenými květy*)

BERNARDA (*ubodí vějířem o zem*)

Takovýhle vějíř že se podává vdově? Podej mi černý
a uť se mít v úctě smutek po otci.

MARTIRIO

Vezměte si můj.

BERNARDA

A co ty?

MARTIRIO

Mně není horko.

BERNARDA

Tak si najdi jiný, však on ti bude chybět. Za těch osm roků, co potrvá smutek, do tohohle domu vítr z venku nezavane. Budeme se chovat tak, jako bychom tu měly okna a dveře zazděné. Tak bylo v domě mého otce a mého děda. A zatím si můžete začít vyšívat výbavu. Ve skříni mám dvacet kusů plátna, z toho si můžete nastříhat na prostěradla a na povlaky. Magdaléna je může vyšít.

MAGDALÉNA

Mně na tom nezáleží.

ADÉLA (*trpce*)

Když nechceš vyšívat, budou bez vyšívání. Aspoň vy-
niknou ty tvoje.

MAGDALÉNA

Nevyniknou ani moje, ani vaše. Však já vím, že se nevám. To už raději tahám pytle do mlýna. Všechno, jen ne den co den sedět tady v téhle ponuré světnici.

BERNARDA

Takový už je ženský osud.

MAGDALÉNA

Hrom aby do nás ženských uhodil.

BERNARDA

Tady bude, jak já poručím. Teď už nemůžeš běhat za tátou a donášet mu. Pro ženskou je přadeno a jehlice, pro chlapa bič a mula. To jediné drží lidi z dobrých rodů.

(*Adéla odejde*)

HLAS

Bernardo! Pusť mě ven!

BERNARDA (*nablas*)

Pusťte ji už!

(*Vejde služka*)

SLUŽKA

Dalo mi to práce, než jsem ji zkontrolovala. Je jí osmdesát a ještě je tvá matka silná jako buk.

BERNARDA

Má být po kom. Můj dědeček byl zrovna takový.

SLUŽKA

O pohřbu jsem jí musela párkrát ucpat ústa prázdným pytlem, chtěla na tebe volat, abys prý jí dala alespoň napít pomyjí a najíst psiho masa, říká, že jí ho dáváš.

MARTIRIO

To říká schválně, ze zloby!

BERNARDA (*k služce*)

Pusťte ji, ať si na dvoře uleví.

SLUŽKA

Vyndala si ze skříně prstýnky a ametystové náušnice, nasadila si je, a že prý se chce vdávat.

(*Dcery se smějí*)

BERNARDA

Jdi s ní a dej pozor, ať nechodí blízko ke studni.

SLUŽKA

Neboj se, ta do ní skákat nebude.

BERNARDA

Ne proto... ale sousedky ji tam mohou z oken zahlédnout.

(*Služka odejde*)

MARTIRIO

A my si oblékneme jiné šaty.

BERNARDA

Ale jiný šátek na hlavu ne! (*Vejde Adéla*) A co Angustias?

ADÉLA (*zálučně*)

Viděla jsem ji, jak kouká škvírou ze vrat. Chlapi zrovna odcházel.

BERNARDA

A že tys byla hned také u vrat?

ADÉLA

Přišlo mně podívat se, jestli ještě nenesly slepice.

BERNARDA

Ale chlapi z pohřbu už přece byli pryč!
ADÉLA (*schválně*)

Pár se jich venku ještě zastavilo.

BERNARDA (*zuřivě*)

Angustias! Angustias!

ANGUSTIAS (*vejde*)

Co si přejete?

BERNARDA

Na koho ses to dívala, a proč?

ANGUSTIAS

Na nikoho.

BERNARDA

To se sluší, aby ženská z takové rodiny líčila na chlapa, sotva jí za otce mši odsloužili? Odpověz! Na koho ses to dívala?

(*Pausa*)

ANGUSTIAS

Já...

BERNARDA

Ty!

ANGUSTIAS

Na nikoho!

BERNARDA (*jde k ní a bije ji*)

Ty budeš cukrovat, sladké oči dělat?

LA PONCIA (*přiběhne*)

Bernardo, mírni se! (*Zdržuje ji*)

(*Angustias pláče*)

BERNARDA

A pryč odtud, a všechny! (*Odcházejí*)

LA PONCIA

Ona to udělala, aniž si byla vědoma, že to je něco doopravdy zlého. Mne už zarazilo, jak jsem ji viděla frknout na dvůr. Pak stála za oknem a poslouchala, co si chlapi povídají, a to se jako vždycky nedalo poslouchat.

BERNARDA

Na to oni chodí na pohřby. (*Zvědavě*) O čem hovořili?

LA PONCIA

Hovořili o Fance Rosetě. V noci uvázali jejího muže ke korytu a ji odvezli na koni až na vršek olivového sadu.

BERNARDA

A co ona?

LA PONCIA

Ta s tím byla svolná. Povídali, že měla prsa venku a Maxmilián si ji prý držel, jako by hrál na kytaru. Hrůza!

BERNARDA

A co se stalo dál?

LA PONCIA

Co se stát muselo. Vrátili se málem až za dne. Fanka Roseta měla vlasy jen tak volně a na hlavě květinový věnec.

BERNARDA

To je jediná špatná ženská u nás ve vsi.

LA PONCIA

Protože není zdejší. Pochází zdaleka. A ti, co byli s ní, to jsou také po rodičích přesporní. Zdejší chlapi na něco takového nejsou.

BERNARDA

Ne; ale rádi se na to dívají a baví se o tom, a když k tomu dojde, prsty si mohou ulouskat.

LA PONCIA

Vypravovali ještě víc, a jinší věci.

BERNARDA (*dívá se sem a tam, trochu bojácně*)

A jaké?

LA PONCIA

Styděla bych se to opakovat.

BERNARDA

A má dcera to poslouchala?

LA PONCIA

To se rozumí.

BERNARDA

V tom je po tetičkách; ty byly také takové bledé a mast-

né a hned dělaly oči jako ovce, jen je nějaký lichotník jazykem pohladil. Co se jen člověk nastará a s těmi osobami vystojí, než je přivede k slušnosti, a aby se mu necouraly!

LA PONCIA

Však už jsou ty tvoje dcery dávno na vdávání! Ty už ti mnoho starostí nedají. Angustias přece už musí být hodně přes třicet.

BERNARDA

Právě třicet devět.

LA PONCIA

Tak si to představ. A ženicha neměla ještě nikdy ...

BERNARDA (*vztekla*)

Žádná neměla ženicha a také ho nepotřebují. Obejdou se bez něho velice dobře.

LA PONCIA

Nechtěla jsem tě urazit.

BERNARDA

Na deset mil kolem se jim nikdo nemůže postavit. Zdejší chlapi, ti jim teprve nejsou roveň. Mám je snad podle tebe dát nějakému pacholkovi?

LA PONCIA

Měla ses poohlídnout v jiné vesnici.

BERNARDA

To tak. A prodat je!

LA PONCIA

Ne, Bernardo, vyměnit ... To se ví, jinde se budou zdát chudé ...

BERNARDA

Zastav ten jazyk utrhačný.

LA PONCIA

S tebou se nedá mluvit. Jsme spolu na důvěrné noze, nebo ne?

BERNARDA

Nejsme. Ty mi sloužíš a já tě platím. Víc dost.

SLUŽKA (*vejde*)

Je tu don Arturo, přišel dát do pořádku ty podíly.

BERNARDA

Podívejme. (*K služce*) Ty se dáš do bílení dvora. (*K Poncii*) A ty uložíš do velké truhly všechny šaty po nebožtíkovi.

LA PONCIA

Něco bychom z toho mohly rozdat.

BERNARDA

Nic, ani knoflík! Ani ten šátek, kterým jsme mu zavázali obličej. (*Pomalou odcházejíc, otáčí blavu po služebných*)

(*Služebné odcházejí za ní. Vejde Amelie a Martirio*)

AMELIE

Vzala sis medicínu?

MARTIRIO

K čemu mi to bude!

AMELIE

Ale vzala sis ji.

MARTIRIO

Dělám to, i když tomu nevěřím, jako hodiny.

AMELIE

Co přišel nový doktor, jsi nějak živější.

MARTIRIO

Cítím se pořád stejně.

AMELIE

Všimla sis? Adelaida nebyla na pohřbu.

MARTIRIO

Věděla jsem to předem. Ženich ji nepustí ani na ulici. Dřív byla veselá, a dnes už se ani nepudruje.

AMELIE

Člověk neví, co je lepší, mít ženicha nebo ne.

MARTIRIO

To si vyjde na stejno.

AMELIE

Za všechno mohou ty řeči, klidu nám nedopřejí. Adelaida si prožije zlé časy.

MARTIRIO

Má strach z naší matky. Ona jediná ví, jak to bylo

s jejím otcem a z čeho pocházejí jejich pole. Vždycky, když přijde, šťourá se v tom. Její otec zabil na Kubě muže své první ženy, aby si ji mohl vzít. Tady ji potom nechal a utekl s jinou, která měla dceru, a měl potom poměr s tím děvčetem, jako s Adelaidinou matkou, a oženil se s ní, když mu druhá žena zešilela a umřela.

AMELIE

A že takový ničema není ve vězení?

MARTIRIO

Protože chlapi takové věci jeden druhému kryjí a nikdo je nevyzradí.

AMELIE

Ale Adelaida na tom nemá vinu.

MARTIRIO

Ne. Jenže se ty věci opakují. Pozoruji, že se všechno strašlivě opakuje. A ona má stejný osud jako její matka a babička, obě je měl za ženy ten, co ji zplodil.

AMELIE

Taková hrůza!

MARTIRIO

Lepší je mužského ani nepotkat. Od dětství jsem z nich měla strach. Dívala jsem se, jak ve stáji kšírují voly a jak nadávají a křičí, když zvedají pytle s obilím, a vždycky jsem se bála, až vyrostu, že mně najednou budou brát do náručí. Pánbůh mě udělal slabou a ošklivou a tak je ode mne odehnal navždycky.

AMELIE

To nepovídej! Enrique Humanas za tebou chodil a líbila ses mu.

MARTIRIO

Lidské tlachy! Jednou jsem stála v košili u okna až do rána, protože mi po dceři pacholka vzkázal, že přijde, a nepřišel. Všechno to byly jen řeči. Potom si vzal jinou, že měla víc než já.

AMELIE

A ošklivou jak čert!

MARTIRIO

Copak jim sejde na ošklivosti! Jim zálcží na polnostech, na potahu, a aby měli poslušnou fenu, která jim dává jíst.

AMELIE

Ach!

(Vejde Magdaléna)

MAGDALÉNA

Co děláte?

MARTIRIO

Jsmo tu.

AMELIE

A ty?

MAGDALÉNA

Prošla jsem po komorách. Jenom se trochu proběhnout. A podívat se na ty obrázky na kanavě, co babička vyšívala, na pudlíka a na černocho, jak zápasí se lvem; jako dětem se nám tak líbily. To byly veselejší časy. Svatba tenkrát trvala deset dní a zlé jazyky si ani nelízly. Dnes je to jemnější, nevěsty mají bílý závoj jako ve městech, pije se lahvové víno, ale my se trápíme, co o nás řeknou.

MARTIRIO

Ví Bůh, co se potom stane!

AMELIE *(k Magdaléně)*

Máš rozvázané tkaničky u střevíce.

MAGDALÉNA

Co na tom?

AMELIE

Šlápneš si na ně a upadneš.

MAGDALÉNA

Aspoň bude o jednu míň!

MARTIRIO

A co Adéla?

MAGDALÉNA

Ach, ta si vzala ty zelené šaty, co si dala ušít k naro-

zeninám, šla ke chlévu a volala: „Slepičky! Slepičky, podívejte se na mne!“ Musela jsem se tomu smát.

AMELIE

Kdyby ji viděla matka!

MAGDALÉNA

Chudáček! Je z nás nejmladší, má ještě všelijaké představy. Co bych za to dala, vidět ji šťastnou!

(Pausa. Angustias projde scénou s utěrkami v náruči)

ANGUSTIAS

Kolik je hodin?

MAGDALÉNA

Už musí být dvanáct.

ANGUSTIAS

Tolik?

AMELIE

Hned budou bít.

(Angustias odejde)

MAGDALÉNA *(základně)*

Už o tom víte?

AMELIE

Ne.

MAGDALÉNA

Neříkej!

MARTIRIO

Nevím, nač narážíš.

MAGDALÉNA

Víte to obě líp než já. Strkáte pořád hlavy k sobě jak dvě ovečky, ale nesevěíte se nikomu. Přece o Pepem Římanovi!

MARTIRIO

Ach!

MAGDALÉNA *(vzdychá po ní)*

Ach! Už se o tom po vsi povídá. Pepe Říman si prý vezme Angustias. Včera navečer se tu točil okolo domu, a tak myslím, že si už brzy pošle družbu.

MARTIRIO

Z toho mám radost. Je to dobrý chlap.

AMELIE

Já také. Angustias je zámožná.

MAGDALÉNA

Radost z toho nemáte ani jedna, ani druhá.

MARTIRIO

Magdaléno! Děvče!

MAGDALÉNA

Kdyby za Angustias chodil, protože se mu líbí jako žena, měla bych radost; ale on za ní chodí pro peníze. Aťsi je Angustias naše sestra, jsme tady mezi sebou a musíme uznat, že je stará a stonavá a že odjakživa z nás ze všech nejméně vynikala. Když už ve dvaceti vypadala jako hadr na holi, jak teprve dnes, když je jí čtyřicet.

MARTIRIO

Nemluv tak. Šťěstí se může usmát zrovna na toho, kdo by to nejmíň čekal.

AMELIE

Hlavně to řekni po pravdě! Angustias zdělila po otci na penězích všechno, jediná je z nás bohatá; a tak za ní běhají, když je otec po smrti a jedná se o podíly.

MAGDALÉNA

Pepovi Římanovi je pětadvacet let a je to nejpohlednější člověk daleko široko. Bylo by přirozené, kdyby se ucházel tuhle o tebe, Amelie, nebo o naši Adélu, té je dvacet, a ne aby u nás hledal zrovna tu nejnekalejší, takovou ženskou, co mluví po tátovi nosem.

MARTIRIO

Může být, že se mu líbí.

MAGDALÉNA

Tvoje pokrytectví jsem nikdy nemohla vystát!

MARTIRIO

Chraň Pánbůh, já a pokrytec!
(Vejde Adéla)

MAGDALÉNA

To už ses ukázala slepicím?

ADÉLA

A co jsem měla podle vás dělat?

AMELIE

Kdyby tě viděla matka, vlasy ti vyškube.

ADÉLA

Tolik jsem si od těch šatů slibovala. Myslela jsem, že si je vezmu, až půjdeme k čerpadlu na melouny. Žádné by se jim nevyrovnaly.

MARTIRIO

Jsou to nádherné šaty.

ADÉLA

A velice dobře mi padnou. Lepší Magdaléna nikdy nenastříhala.

MAGDALÉNA

A co ti řekly slepice?

ADÉLA

Ale daly mi za to pár blech, a ty mně pokousaly nohy.
(*Smějí se*)

MARTIRIO

Můžeš si je ještě tak obarvit na černo.

MAGDALÉNA

Nejlíp když je dáš Angustias darem k svatbě s Pepem Římanem.

ADÉLA (*potlačuje vzrušení*)

Ale Pepe Říman...

AMELIE

Tys o tom neslyšela?

ADÉLA

Ne.

MAGDALÉNA

Tak teď to víš!

ADÉLA

Ale to přece nemůže být!

MAGDALÉNA

Peníze zmohou všechno!

ADÉLA

Tak proto on šel za průvodem a okouněl za vraty...
(*Pausa*) A tenhle chlap je schopen...

MAGDALÉNA

Ten je schopen všeho.

(*Pausa*)

MARTIRIO

Nač myslíš, Adélo?

ADÉLA

Na to, že z toho pohřbu pro mne kouká do života jen to nejhorší.

MAGDALÉNA

Však ty si zvykneš.

ADÉLA (*propukne v zlobný pláč*)

Nezvyknu si. Nemohu takhle pod zámkem žít. Nechci mít od toho pleť jako vy, nenechám tady v těch pokojích svou svěžest; zítra si obléknu zelené šaty a vyjdu si na ulici. Chci ven!

(*Vejde služka*)

MAGDALÉNA (*panovačně*)

Adélo!

SLUŽKA

Chudinka! Tolik na otci visela... (*Odejde*)

MARTIRIO

Mlč!

AMELIE

Co platí pro jednu, platí pro všechny.
(*Adéla se uklidní*)

MAGDALÉNA

Málem tě slyšela služka.

(*Objeví se služka*)

SLUŽKA

Pepe Říman jde sem, zeshora po ulici.
(*Amelie, Martirio a Magdaléna úprkem odběhnou*)

MAGDALÉNA

Pojďme se podívat! (*Rychle odejde*)

SLUŽKA (*k Adéle*)

Ty nejdeš?

ADÉLA

Mně na tom nesejde.

SLUŽKA

Až bude zahýbat za roh, od tebe z pokoje ho bude líp vidět. *(Odejde)*

(Adéla zůstane nerozhodně na scéně; za chvíli však se též rychle rozběhne do svého pokoje. Vejde Bernarda a La Poncia)

BERNARDA

Zlořečené podíly!

LA PONCIA

Že dostane Angustias peněz!

BERNARDA

Ba.

LA PONCIA

To ty ostatní o hodně méně.

BERNARDA

Už jsi mi to říkala třikrát a mně se nechtělo ti odpovídat. O hodně méně, mnohem méně. Už mi to nepřipomínej. *(Vejde Angustias s tváří nápadně nalíčenou)*

BERNARDA

Angustias!

ANGUSTIAS

Máti!

BERNARDA

Tos měla odvalu se pudrovat? To sis troufla v den otcova pohřbu se mýt?

ANGUSTIAS

Nebyl to můj otec. Ten mi umřel už dávno. Copak se snad na to nepamatujete?

BERNARDA

Jemu vděčíš za víc než vlastnímu, i když byl otcem tvých sester. Jen jemu můžeš děkovat, že jsi přišla k takovému jmění.

ANGUSTIAS

Že jsme toho tolik viděli!

BERNARDA

A kdyby, tak aspoň z úcty. Že se to sluší.

ANGUSTIAS

Máti, nechte mě jít ven!

BERNARDA

Ven? Až si sundáš z tváře ten pudr! Ty krásko libová! Zrovna jako bych tvé tety viděla! *(Utírá ji důkladně kapesníkem pudr)* A teď si jdi!

LA PONCIA

Bernardo, nebuď taková inkvizitorka!

BERNARDA

Moje matka je sice blázen, ale já mám všech pět pohromadě, já dobře vím, co dělám.

(Vejdou všechny)

MAGDALÉNA

Co se děje?

BERNARDA

Nic se neděje.

MAGDALÉNA *(k Angustias)*

Jestli se hádáte o podíly, tak to si tedy nech všechny, budeš stejně nejbohatší.

ANGUSTIAS

Jen drž jazyk za zuby.

BERNARDA *(dupe)*

Nedělejte si žádné naděje, že mě zmůžete. Dokavad mě přes tenhle práh nohama napřed nevynesou, poručím tady já, ať jde o moje nebo o vaše!

(Je slyšet křik a na scénu vejde Marie Josefa, Bernardina staříčká matka, na hlavě a na prsou ozdobená květy)

MARIE JOSEFA

Bernardo, kdepak je moje mantila? Co je moje, z toho vám nedám nic. Ani prstýnky, ani ty černé šaty moaré. Stejně se žádná z vás nevdá. Ani jedna! Bernardo, dej mi můj perlový náhrdelník!

BERNARDA *(na služku)*

Pročpak jste ji sem pustily?

SLUŽKA *(chvěje se strachy)*

Utekla mi!

MARIE JOSEFA

Utekla jsem, poněvadž se budu vdávat, budu si brát fešného hochu od moře, tady muži ženským zahýbají.

BERNARDA

Buďte zticha, máti!

MARIE JOSEFA

Ne, nebudu zticha. Nechci ani vidět tyhle staré panny, jen se třesou na vdavky a přitom už mají srdce nadranc. Odejdu si domů do vsi. Bernardo, chci mužského, vdám se a budu se radovat.

BERNARDA

Zavřete ji!

MARIE JOSEFA

Nech mě jít, Bernardo! (*Služka se chopí Marie Josefy*)

BERNARDA

Pomozte jí!

(*Všechny táhnou stařenu ven*)

MARIE JOSEFA

Chci odtud, Bernardo! Chci se vdát, tam u moře, u moře!

Rychle opona

DRUHÉ JEDNÁNÍ

Bílá místnost v Bernardině domě. Dveře po levé straně vedou do ložnic. Bernardiny dcery sedí v nízkých křeslech a šijí.

Magdaléna vyšívá. Je s nimi La Poncia.

ANGUSTIAS

Už jsem stříhla na třetí prostěradlo.

MARTIRIO

To je Ameliino.

MAGDALÉNA

Angustias, mám vyšít také začáteční písmena Pepa?

ANGUSTIAS (*suše*)

Ne.

MAGDALÉNA (*volá*)

Adélo, ty nejdeš?

AMELIE

Ta bude asi v posteli.

LA PONCIA

Té něco je. Připadá mi taková neklidná, bojácná, vy-lekaná, jako by za řadry ještětku nosila.

MARTIRIO

Stůně zrovna na to, nač my všechny, a na nic jiného.

MAGDALÉNA

Všechny, jen Angustias ne.

ANGUSTIAS

Já se cítím dobře, a komu se to nelíbí, ten ať třebas pukne.

MAGDALÉNA

Stejně se ti musí uznat, že to nejlepší je na tobě odjak-živa tvá figura a tvá jemnost.

ANGUSTIAS

Na štěstí se z tohoto pekla brzy dostanu.

MAGDALÉNA

Může také být, že ne!

MARTIRIO

Nechte téhle rozprávky.

ANGUSTIAS

A hlavně je lepší zlaté oko v truhlici než dvě černé oči na líci.

MAGDALÉNA

To mi jde jedním uchem tam a druhým ven.

AMELIE (*k La Poncii*)

Otevři do dvora, snad nám sem vejde trocha čerstvého vzduchu.

(*Služka otevírá*)

MARTIRIO

Na dnešek v noci jsem horkem nemohla usnout.

AMELIE

Ani já ne.

MAGDALÉNA

Já vstala, trochu jsem se šla osvěžit. Visel tu černý bouřkový mrak a docela pár kapek spadlo.

LA PONCIA

Už byla jedna s půlnoci a ze země sálal zrovna oheň.

Já také vstala. Angustias a Pepe stáli ještě u okna.

MAGDALÉNA (*ironicky*)

Tak pozdě? V kolik odešel?

ANGUSTIAS

Nač se ptáš, Magdaléno, když jsi ho viděla?

AMELIE

To mohlo být asi půl druhé.

ANGUSTIAS

Tak? A odkudpak ty to zase víš?

AMELIE

Já slyšela jeho, jak kašle, a potom krok jeho koně.

LA PONCIA

A já ho stejně slyšela odjet až ke čtvrté.

ANGUSTIAS

To asi nebyl on.

LA PONCIA

Jsem si tím jista.

AMELIE

Mně se to také tak zdálo.

MAGDALÉNA

To je velice divná věc!

(*Pausa*)

LA PONCIA

Poslechni, Angustias, copak on ti povídal, jak poprvé zašel k oknu?

ANGUSTIAS

Nic! Co by mi říkal? Co se tak povídává.

MARTIRIO

Je to skutečně zvláštní, jak se tak dva lidi ani neznají a najednou jsou spolu u okna, a hned jako nevěsta a ženich.

ANGUSTIAS

Mne to tedy nezarazilo.

AMELIE

Já zas bych nevěděla, co si mám myslet.

ANGUSTIAS

To já ne, protože jak jde mužský k oknu, už ví, že se mu řekne ano, ví to od těch, co se o člověka hubou otírají a co si ho do ní berou.

MARTIRIO

Dobrá, ale říci ti to přece musel.

ANGUSTIAS

To se ví!

AMELIE (*zvědavě*)

A jak ti to pověděl?

ANGUSTIAS

No nijak: „Víš, že na tebe беру, potřebuji dobrou, slušnou ženu, a když budeš svolná, budeš to ty.“

AMELIE

Já se při takových věcech stydím.

ANGUSTIAS

Já také, ale to se musí přestát.

LA PONCIA

A říkal ještě něco?

ANGUSTIAS

Říkal, on pořád mluvil.

MARTIRIO

A ty?

ANGUSTIAS

Já bych byla nemohla. Skoro jako by mi srdce upadlo.
To bylo ponejprv, co jsem byla s mužským v noci sama.

MAGDALÉNA

A s takovým hezkým.

ANGUSTIAS

Nemá špatný typ.

LA PONCIA

Mluvit a rozprávět a rozkládat rukama, na takového něco se zmohou už osoby drobatko vzdělanější... To když můj muž, Evaristo Kratas, prvně přišel za mnou k oknu... Chachacha!

AMELIE

Co bylo?

LA PONCIA

Bylo velice tma. Viděla jsem ho, jak jde blíž, a potom mi povídá: „Dobrý večer.“ „Dobrý večer,“ já na to, a potom jsme mlčeli dobře půl hodiny. Mě zalil pot po celém těle. Pak šel Evaristo blíž, tak blízko, jako by se chtěl těmi mřížemi protáhnout, a povídá úplně potichu: „Pojď sem, ať si na tebe sáhnou.“ (*Všechny se smějí*)

(*Amelie skočí k jedným dveřím a vyblédne ven*)

AMELIE

Ne, myslela jsem, že jde matka.

MAGDALÉNA

Ta by nám pěkně zatopila! (*Smějí se znova*)

AMELIE

Pst! Ještě nás uslyší!

LA PONCIA

Pak sekal dobrotu. Místo aby se dal na něco jiného, choval až do smrti stehlíky. Že jste svobodné, tak ať víte, že mužský čtrnáct dní po svatbě vymění postel za

stůl a ten potom za hospodu, a která s tím není srozuměna, ať se v koutě třeba ubrečí.

AMELIE

A tys byla srozuměna.

LA PONCIA

Já zmohla jeho.

MARTIRIO

Je pravda, žes mu jich kolikrát pár přišila?

LA PONCIA

Ba, málem jsem mu vyrazila oko.

MAGDALÉNA

Takové by měly být ženské všechny!

LA PONCIA

Já mám školu od tvé máti. Jednou mi řekl už nevím co, a já mu paličkou od moždíře potloukla všechny stehlíky. (*Smějí se*)

MAGDALÉNA

Adélo, děvče, tohle nesmíš zmeškat!

AMELIE

Adélo!

(*Pausa*)

MAGDALÉNA

Podívám se tam. (*Odejde*)

LA PONCIA

Ta holka stůně.

MARTIRIO

Určitě, skoro nespí.

LA PONCIA

Ale co je jí?

MARTIRIO

Co já vím, co jí je?

LA PONCIA

Víš to líp než já, spíte přece přes zeď vedle sebe.

ANGUSTIAS

Žere se závistí.

AMELIE

Nezveličuj.

ANGUSTIAS

Vidím jí to na očích. Kouká už pomalu jako bláznivá.

MARTIRIO

Nemluvte o blázních; jestli se to někde nejmní hodí, tak je to tady.

(Vejde Magdaléna s Adélou)

MAGDALÉNA

Tak tys nespala?

ADÉLA

V těle mi není dobře.

MARTIRIO *(základně)*

Copak se ti na dnešek špatně spalo?

ADÉLA

Ne.

MARTIRIO

Tak co?

ADÉLA *(prudce)*

Nech mě už! Ať spím nebo bdím, tobě do mých věcí nic není. Já si budu se svým tělem dělat, co budu chtít!

MARTIRIO

To jen ze zájmu o tebe!

ADÉLA

Je to zájem nebo také vyzvídání. Nešly jste snad? Tak šijte dál! Být tak neviditelná, když si chodím po světnicích, abyste se mě neptaly, kam jdu!

SLUŽKA *(vejde)*

Bernarda vás volá. Je tu ten člověk s krajkami. *(Odejdou)*

(Odcítá se, Martirio upřeně měří Adélu očima)

ADÉLA

Nedívej se na mne už! Jestli chceš, dám ti svoje oči, mám je svěží, i záda, abys je měla rovná, namísto toho svého hrbu, ale když jdu kolem, obrať se jinam.

(Martirio odejde)

LA PONCIA

Vždyť je to tvoje sestra, a ráda tě má ze všech nejvíc!

ADÉLA

Chodí za mnou, kudy se hnu. Kolikrát mi i do pokoje nahlíží, jestli spím. Vydechnout mě nenechá. A pořád jen: „Škoda té tvářičky! Škoda toho těla, že nebude pro nikoho!“ A to zas ne! Moje tělo bude toho, koho budu chtít.

LA PONCIA *(základně, potichu)*

Pepa Řimana. Je to tak?

ADÉLA *(překvapeně)*

Co to mluvíš?

LA PONCIA

To, co mluvím, Adélo.

ADÉLA

Tak mlč!

LA PONCIA *(blasitě)*

Ty myslíš, že jsem si toho nevšimla?

ADÉLA

Mluv trochu zticha!

LA PONCIA

Tohle pusť z hlavy, na to nemysli!

ADÉLA

Co ty víš?

LA PONCIA

My staré ženské vidíme skrz zeď. Kampak to v noci chodíš, když vstaneš?

ADÉLA

Že ti oči neosleply!

LA PONCIA

Já je mám zředu i zezadu, když jde o něco takového. Ať o tom uvažuji jak chci, nechápu, co máš za lubem. Pročpak ses vysvlékla skoro do naha, při světle a při otevřeném okně, tenkrát podruhé, když Pepe přišel za tvou sestrou?

ADÉLA

To není pravda!

LA PONCIA

Nebuď jako malé dítě. Nech sestru na pokoji, a jestli

se ti Pepe Říman líbí, krot se. (*Adéla pláče*) A potom, kdo ti říká, že si ho nemůžeš vzít? Ta tvoje sestra, Angustias, je přece stonavá. Ta nepřechká první porod. V bocích je úzká, stará je, a já ti to povím ze zkušenosti, ta umře. Pepe si pak udělá, co dělají tady u nás všichni vdovci: vezme si tu nejmladší a nejhezčí, a to jsi ty. Tuhle naději si v sobě živ, zapomeň na něj, dělej co chceš, jenom nehřeš proti božímu přikázání.

ADÉLA

Mlč!

LA PONCIA

Nebudu mlčet!

ADÉLA

Strkej nos do svých věcí, ty čmuchalko jedna falešná!

LA PONCIA

Jako stín ti budu v patách.

ADÉLA

Místo co bys v domě uklidila, lehla si a modlila se za svoje nebožtíky, sháníš jako stará svině, co který mužský a ženská spolu mají, abys do toho mohla strkat rypák.

LA PONCIA

Jsem na stráž! Aby nám lidi neplivali na dveře, když jdou kolem.

ADÉLA

To tě najednou popadla nějaká láska k mé sestře!

LA PONCIA

Nemám vám žádné co poroučet, ale chci ostávat ve slušném domě. Abych se na stará kolena nepošpinila!

ADÉLA

Ty tvoje rady nejsou k ničemu. Už je pozdě. Ne tobě navzdory, ty jsi služka, ale matce přes hlavu bych skočila, jen abych ten oheň nakrmila, co mě od hlavy k patě spaluje. Co o mně můžeš napovídat? Že se zavřu v pokojíčku a neotevřu? Že nespím? Jsem chytřejší než ty! Uvidíme, jestli ty toho zajíce chytíš!

LA PONCIA

Nedráždí mě, Adélo, nedráždí mě. Nebo to vykřičím a vyzvoním na celé kolo, až se zvony rozhoupají!

ADÉLA

Sežen si třeba tisíc žlutých bengálských lamp a všechny je postav na ohradu u dvora! Co se má stát, stane se, a nikdo tomu nezabrání.

LA PONCIA

To se ti ten chlap asi moc líbí!

ADÉLA

Ba, líbí! Když mu hledím do očí, připadá mi, jako bych mu pomaloučku krve upíjela.

LA PONCIA

Ani poslouchat tě nemohu.

ADÉLA

Tak se mě tedy naposloucháš! Měla jsem z tebe strach. Ale teď už jsem silnější než ty!

(*Vejde Angustias*)

ANGUSTIAS

Pořád se ještě přete!

LA PONCIA

To se ví. Vzala si do hlavy, že ji mám v tomhle horku dojít bůhvíco nakoupit.

ANGUSTIAS

Mně jsi tu voňavku koupila?

LA PONCIA

Tu nejdražší. A pudr. Do pokoje na stůl jsem ti to položila.

(*Angustias odejde*)

ADÉLA

A jazyk za zuby!

LA PONCIA

To se spolehni.

(*Vejde Martirio, Amelie a Magdaléna*)

MAGDALÉNA (*k Adéle*)

Vidělas krajky?

AMELIE

Ty na svatební povlaky pro Angustias, ty jsou překrásné.

ADÉLA (*k Martirio, která vzala nějaké krajky s sebou*)
A tyhle?

MARTIRIO

Ty jsou pro mne. Na košili.

ADÉLA (*sarkasticky*)

To už je potřeba mít nějaký humor!

MARTIRIO (*základně*)

To je jen pro moje oči. Já se nepotřebuji před nikým blýskat.

LA PONCIA

Žádnou z nás nikdo v košili nevidí.

MARTIRIO (*záměrně, dívá se na Adélu*)

Prozatím. Ale já si na spodní prádlo potrpím. Kdybych byla bohatá, nosila bych holandské. Je to už skoro jediné moje potěšení.

LA PONCIA

Tyhle krajky jsou nádherné dětem na čepeček, na kabátek ke křtu. Já je pro svoje děti nikdy neužila. Snad jich teď užije Angustias. A protože chce děti mít, budete mít co šít od rána do večera.

MAGDALÉNA

Mne nenapadne ani steh udělat.

AMELIE

Jakpak teprve vychovávat cizí děti! Podívej se tady v uličce u sousedek, jak jsou na tom, když se obětují pro čtyři haranty.

LA PONCIA

Jsou na tom líp než vy. Tam je alespoň slyšet smích nebo brek.

MARTIRIO

Tak si jdi do služby k nim.

LA PONCIA

Ne. Mně už je navždycky souzený tenhle klášter.
(*Je slyšet vzdálené zvuky jako skrz několik zdí*)

MAGDALÉNA

To jsou mužští, jdou z práce.

LA PONCIA

Je to minuta, co tloukly tři.

MARTIRIO

A takové vedro!

ADÉLA (*usedá*)

Ach, teď ještě chodit na pole!

MAGDALÉNA (*usedá*)

Každý stav si musí svoje odbýt!

MARTIRIO (*usedá*)

Tak jest!

AMELIE (*usedá*)

Ach!

LA PONCIA

Touhle dobou není nic veselejšího než být na poli. Včera ráno přitáhli sekáči. Čtyřicet nebo padesát šikovných chlapců.

MAGDALÉNA

Odkud letos jsou?

LA PONCIA

Hodně zdaleka. Přišli z hor. A veselí jsou! Jako když se stromky zapalují! Až uši zaléhají a kamení lítá. Včera večer přišla do vsi ženská v takových blýskavých šatech, tancovala při harmonice a patnáct těch mužských si ji najalo, že s nimi půjde do olivového hájku. Viděla jsem je zpovzdáli. Ten, co s ní vyjednával, byl zelenooký chlapec, v pase utažený jako snop.

AMELIE

Je to pravda?

ADÉLA

Jak jen tohle může být!

LA PONCIA

Před lety tu jedna taková byla a já jsem sama dala našemu nejstaršímu chlapci peníze, aby s ní šel. Chlapi tohleto potřebují.

ADÉLA

Jim se všechno promine.

AMELIE

Narodit se ženskou je největší trest.

MAGDALÉNA

Snad už nejsou naše ani ty oči k pláči.

(Z dálky je slyšet popěvek, který se přibližuje)

LA PONCIA

To jsou oni. Báječné písničky přinesli.

AMELIE

Dnes jdou sekat.

SBOR

Už se ke žním připozdívá,

sekáči už vyšli kosit,

které děvčátko se dívá,

toho srdce s nimi musí.

(Je slyšet tamburíny a carrañacy. Pausa. Všechny naslouchají v tichu prosyceném sluncem)

AMELIE

A nic jim nevadí, že je vedro!

MARTIRIO

Sečou dál, i v té výhni.

ADÉLA

Mně by se líbilo žnout, přijít a zas táhnout pryč. Při tom člověk zapomene, co ho hryže.

MARTIRIO

Nač ty máš co zapomínat?

ADÉLA

Každá víme, kde nás co bolí.

MARTIRIO *(zhluboka)*

Každá!

LA PONCIA

Ticho! Ticho!

SBOR *(z velké dálky)*

Otvírejte okna, dveře,

Otvírejte, krásky ze vsi,

sekáč potom vaše růže

za klobouček připíchne si

LA PONCIA

To je písnička!

MARTIRIO *(tesklivě)*

Otvírejte okna, dveře,

otvírejte, krásky ze vsi ...

ADÉLA *(vášnivě)*

... sekáč potom vaše růže

za klobouček připíchne si

(Zpěv se vzdaluje)

LA PONCIA

Teď zahýbají za roh.

ADÉLA

Pojďme se na ně podívat ode mne z okna.

LA PONCIA

Dej pozor a moc neotvírej, jsou schopni je vyrazit, jen aby věděli, kdo se to na ně dívá.

(Tři odejdou, Martirio zůstane sedět v nízkém křesle s blavou v dlaních)

AMELIE *(jde k ní)*

Co je ti?

MARTIRIO

Není mi dobře z horka.

AMELIE

Je to jen to?

MARTIRIO

Přála bych si, aby už byl listopad, deštivé dny, jinovatka, jen ne tohle nekonečné léto.

AMELIE

Však ono pomine a zase se vrátí.

MARTIRIO

To se rozumí. *(Pausa)* O kolika jsi šla na dnešek spát?

AMELIE

Nevím. Já spím jako dub. Pročpak?

MARTIRIO

Pro nic, jen se mi zdálo, že jsem slyšela ve stáji lidi.

AMELIE

Tak?

MARTIRIO

Už velice pozdě.

AMELIE

A neměla jsi strach?

MARTIRIO

Ne. Už jsem to jindy v noci také slyšela.

AMELIE

Musíme si dát pozor. Nemohli to být pacholci?

MARTIRIO

Pacholci chodí o šesté.

AMELIE

Tak snad mula, co je ještě nezkrocená.

MARTIRIO *(mezi zuby, dvojsmyslně)*

To je ono! Nezkrocená mula!

AMELIE

Musíme na to upozornit.

MARTIRIO

Ne. Ne. Neříkej nic, možná že je to jen moje domněnka.

AMELIE

Možná. *(Pausa. Amelie chce odejít)*

MARTIRIO

Amelie!

AMELIE *(ve dveřích)*

Co je?

(Pausa)

MARTIRIO

Nic.

(Pausa)

AMELIE

Proč jsi mě volala?

(Pausa)

MARTIRIO

To mi jen tak uklouzlo. Ani nevím jak.

(Pausa)

AMELIE

Lehni si trochu.

ANGUSTIAS *(vejde vztekle na scénu, takže se vytvoří prudký kontrast proti předchozímu tichu)* Kde je ten obrázek Pepa, co jsem ho měla pod poduškou? Která z vás ho má?

MARTIRIO

Žádná.

AMELIE

Pro mne za mne ať je Pepe sám svatý Bartoloměj a třeba pozlacený.

ANGUSTIAS

Kde je obrázek?

(Vejde La Poncia, Magdaléna a Adéla)

ADÉLA

Jaký obrázek?

ANGUSTIAS

Jedna z vás mi ho schovala.

MAGDALÉNA

Že můžeš být tak nestydatá a něco takového tvrdit!

ANGUSTIAS

Byl v mém pokoji a už tam není.

MARTIRIO

Neutekl ti snad o půlnoci do stáje? Pepe si rád pochodí při měsíčku.

ANGUSTIAS

Netrop si ze mne šašky! Až přijde, povím mu to.

LA PONCIA

To nedělej, však se zas najde. *(Dívá se na Adélu)*

ANGUSTIAS

Jen bych ráda věděla, která z vás ho má!

ADÉLA *(dívá se na Martirio)*

Některá to bude – ale já ne!

MARTIRIO *(potměšile)*

No ovšem!

BERNARDA *(vejde)*

Co je to tady za rámus u mne v domě a v tom tichu,

když to vedro na všem tak leží? Sousedky budou mít uši na stěnách.

ANGUSTIAS

Vzaly mi ženichovu podobenku.

BERNARDA (*divoce*)

Kdo? Kdo?

ANGUSTIAS

Tyhlety!

BERNARDA

Která z vás to byla? (*Ticho*) Odpovězte! (*Ticho. K Poncii*) Prohlédni světnice, podívej se do postelí. To že vás nedržím zkrátka. Ale já vás naučím potenku zpívat! (*K Angustias*) Víš to jistě?

ANGUSTIAS

Vím.

BERNARDA

Hledalas dobře?

ANGUSTIAS

Ano, matko.

(*Všechny stojí rozpačité a mlčky*)

BERNARDA

Ještě na stará kolena mi otravujete život, takovou hořkost by jiná matka ani nepřezila. (*K Poncii*) Našlas ho?

LA PONCIA (*vchází*)

Tady je.

BERNARDA

Kdes ho našla?

LA PONCIA

Byl...

BERNARDA

Jen se neboj a řekni to.

LA PONCIA (*překvapena*)

V posteli mezi ložním prádlem u Martirio.

BERNARDA (*k Martirio*)

Je to pravda?

MARTIRIO

Je to pravda!

BERNARDA (*jde k ní a bije ji*)

Aby tě už čert vzal, ty hadí plemeno pokrytecké, jen kyselého přiléváš!

MARTIRIO (*prudce*)

Nebijte mě, matko!

BERNARDA

Ptát se tě nebudu!

MARTIRIO

Jenom jestli se dám! Slyšíte? Už ani o krok!

LA PONCIA

Nehřeš proti matce.

ANGUSTIAS (*zadržuje Bernardu*)

Nechte ji! Prosím vás!

BERNARDA

I kdybys sis oči vyplakala, šetřit tě nebudu.

MARTIRIO

Tu radost vám neudělám, abych plakala.

BERNARDA

Proč jsi tu podobenku vzala?

MARTIRIO

Copak si nesmím ze sestry ani vystřelit? Nač já bych ten obrázek potřebovala?

ADÉLA (*vpadne žárlivostí bez sebe*)

To nebyl žádný žert, tys nikdy na takové láskování nebyla. To se v tobě hnulo něco jiného, že to muselo ven. Řekni to rovnou.

MARTIRIO

Mlč a nenuť mě mluvit, jestli promluvím, budou se ostudou stěny červenat.

ADÉLA

Zlý jazyk sám sebe pro lež neukrátí.

BERNARDA

Adélo!

MAGDALÉNA

Zbláznily jste se.

AMELIE

A po nás ty svoje jedovaté nápady házíte.

MARTIRIO

Ty druhé dělají horší věci.

ADÉLA

Ba, ty by se i do naha svlíkly, však prý to voda vezme.

BERNARDA

Ty zkažená!

ANGUSTIAS

Já přece za to nemohu, že si mne Pepe Říman všiml.

ADÉLA

Ty ne, ale tvoje peníze!

ANGUSTIAS

Matko!

BERNARDA

Ticho!

MARTIRIO

A tvoje polnosti a sady!

MAGDALÉNA

Správně, tak je to!

BERNARDA

Ticho, povídám! Já to věděla, že tahle bouřka přijde, jen jsem nevěřila, že tak brzy. Ach, jakou zlobu jste mi nalily do duše! Jenže já ještě nejsem žádná stařena, vás pět už mám čím uvázat, a tenhle dům po otci, ten už moje zoufalství ukryje, že se o něm ani ta travička nedozví. Táhněte! *(Odcházejí. Bernarda sklíčena usedá. La Poncia stojí opřena o zeď. Bernarda se vzchopí a dupne si)* Já jim musím ukázat pevnou ruku. Bernardo, myslí na to, je to tvá povinnost.

LA PONCIA

Smím něco říci?

BERNARDA

Mluv. Však mě mrzí, že jsi poslouchala. Cizí ženská v domě, to nedělá nikdy dobrotu.

LA PONCIA

Co jsem viděla, to jsem viděla.

BERNARDA

Angustias se musí okamžitě vdát.

LA PONCIA

Správně; je zapotřebí dostat ji odtud pryč.

BERNARDA

Ji ne. Jeho!

LA PONCIA

Správně. Jeho je zapotřebí dostat pryč odtud. Dobře uvažuješ.

BERNARDA

Neuvažuji. Jsou věci, o kterých se neuvažuje, ani nesmí. Já poručím.

LA PONCIA

A ty věříš, že on bude chtít jít?

BERNARDA *(vstává)*

Kam to tvá hlava vlastně míří?

LA PONCIA

On, to se rozumí, on si přece Angustias vezme.

BERNARDA

Jen mluv, znám tě až dost, abych nevěděla, že už máš na mne v rukávě nůž.

LA PONCIA

Nikdy jsem nemyslela, když upozorním, že se tomu bude říkat zločin.

BERNARDA

Mne ty musíš na něco upozorňovat?

LA PONCIA

Já nežaluji, Bernardo. Já ti jen říkám: otevři oči a uvidíš.

BERNARDA

A co mám vidět?

LA PONCIA

Jsi odjakživa chytrá. Vždycky jsi cítila lidskou špatnost na sto honů; kolikrát se mi zdálo, že uhádneš, co si kdo myslí. Ale děti jsou děti. Tentokrát jsi slepá.

BERNARDA

To míníš Martirio?

LA PONCIA

Dobrá, tedy Martirio ... (zvědavě) Pročpak asi tu podobenku schovala?

BERNARDA (chce dceru krýt)

Konec konců, říká, že to bylo v žertu. A co jiného by to mohlo být?

LA PONCIA (zlomyslně)

Ty tomu věříš?

BERNARDA (energicky)

Já nevěřím. Pro mne to tak je!

LA PONCIA

Dobrá, to je tvoje věc. Ale kdyby se to týkalo sousedky odnaproti, co bys tomu říkala pak?

BERNARDA

Už ten nůž začínáš vytahovat.

LA PONCIA (neúprosně pokračuje)

Bernardo, tady se děje něco velice vážného. Nechci na tebe svalovat vinu. Ale dcerám tys nedopřála trochu volnosti. Martirio je chytlavá, říkej si co chceš. Pročpak jsi nedovolila, aby si vzala Enriqua Humanase? Pročpak jsi mu vzkázala ještě ten den, jak za ní chtěl přijít k oknu, aby nechodil?

BERNARDA

Udělala bych to zas, tisíckrát znova! Můj rod se nespojí s rodem Humanasů, co živa budu. Jeho táta byl pacholkem.

LA PONCIA

A tady to teď máš za tu svoji nafoukanost.

BERNARDA

Jestli jsem nafoukaná, mohu si to dovolit. A ty nejsi proto, že dobře víš, z jakého pytle pocházíš.

LA PONCIA (nenávistně)

Nepřipomínej mi to. Vždyť jsem už stará. Vždycky jsem ti byla za tvoje zastání vděčná.

BERNARDA (zvysoka)

Ani se to nezdá!

LA PONCIA (obrací nenávist ve vřidnost)

Však ona Martirio zapomene.

BERNARDA

A když ne, tím hůř pro ni. Tohle tedy má být ta velice vážná věc, co se tu děje? Nevěřím. Tady se neděje nic. To by se ti tak hodilo! A jestli tu jednoho dne k něčemu dojde, buď jista, že to za tyhle stěny slyšet nebude.

LA PONCIA

To tedy nevím. Ve vsi jsou lidi, co dovedou číst myšlenky i na dálku, třeba je skrýváš.

BERNARDA

Že by to byl pro tebe požitek, kdybych tak já i s mými dcerami skončila jako v bordelu!

LA PONCIA

Nikdo neví předem, jak skončí.

BERNARDA

Já vím jak, a o svých dcerách to vím také. Bordel byl jedině pro jednu, co už umřela.

LA PONCIA

Bernardo, měj úctu k památce mé matky!

BERNARDA

Tak mě nepronásleduj ty, nesmýšlej o mně špatně sama.

(Pausa)

LA PONCIA

Nejlíp když se do ničeho nebudu plést.

BERNARDA

To bys dobře udělala. Pracovat a na všechno mlčet. Kdo žije za mzdu, toho je to povinnost.

LA PONCIA

Jenže to nejde. A tobě se nezdá, že by pro Pepa bylo lepší, kdyžby si vzal Martirio nebo – inu ba, Adélu?

BERNARDA

Nezdá se mi.

LA PONCIA

Adéla. To je ta pravá nevěsta pro Římana.

BERNARDA

Věci nám nikdy nevyjdou podle našeho gusta.

LA PONCIA

Ale dá to mnoho práce, když s nimi chceš dojít někam jinam, než kam tíhnou. Mně se to nijak nezdá, že Pepe chodí s Angustias, a lidem také ne, vůbec nikomu. Kdo ví, jestli ti dva se za sebe dostanou.

BERNARDA

A už jsme v tom zas... Děláš chybu, že mi takové špatnosti našeptáváš. Nechci tě ani slyšet, kdyby mi došlo všechno, co mi říkáš, musila bych ti oči vyškrábat.

LA PONCIA

Krev není voda, tu do řeky nesvedeš!

BERNARDA

Naštěstí mě mé dcery mají v úctě a nikdy se mé vůli neprotivily.

LA PONCIA

To ne! Ale jak jim povolíš, už ti polezou po střeše.

BERNARDA

Však já je sundám, i kdybych měla kamením házet.

LA PONCIA

To se rozumí, hrdina ty jsi odjakživa.

BERNARDA

Solí ani pepřem jsem nikdy nešetřila.

LA PONCIA

Ale jsou to tak věci. V jejím věku! To se musí vidět, jak je ta Angustias po ženichovi celá blázen. A on se zdá být také pěkně rozpálený. Povádal mi včera můj starší syn, že o půl páté ráno, jak jel po ulici s potahem, ti dva se ještě spolu bavili.

BERNARDA

O půl páté!

ANGUSTIAS (*vejde*)

To je lež!

LA PONCIA

Mně to tak bylo řečeno.

BERNARDA (*k Angustias*)

Vyjáďři se!

ANGUSTIAS

Pepe chodí ode mne už týden o jedné hodině. Ať mě Pánbůh potrestá, jestli lžu.

MARTIRIO (*vejde*)

Já ho také slyšela odcházet ve čtyři.

BERNARDA

Ale vidělaš ho na vlastní oči?

MARTIRIO

Nechtěla jsem se vyklánět. Nestáli jste na dnešek u okna do uličky?

ANGUSTIAS

Já jsem vždycky u okna ve své ložnici.

(*Ve dveřích se objeví Adéla*)

MARTIRIO

Tak to tedy...

BERNARDA

Co se tu děje?

LA PONCIA

Teď se starej, ať tomu přijdeš na kloub. Ale ať je jak je, Pepe byl ve čtyři ráno u jedné okenní mříže tady v domě.

BERNARDA

Víš to jistě?

LA PONCIA

Jistého není na tomto světě nic.

ADÉLA

Matko, neposlouchejte takové, co nás chtějí všechny přivést do neštěstí.

BERNARDA

Však já se tomu dostanu na kloub! A jestli někdo tady ve vsi chce donášet nepravdu, s tím u mne nepořídí. Ať už se o tom nemluví. Kolikrát někdo schválně rozvíruje bláto, jen aby člověka pošpinil.

MARTIRIO

Co se mne týče, já obvykle nelžu.

LA PONCIA

A něco na tom přece bude.

BERNARDA

Nic na tom nebude. Já už jsem na tom světě k tomu, abych na všem oko přidržela. A teď teprve budu bdít a z očí nic nespustím, i kdybych z toho měla mít smrt.

ANGUSTIAS

Já mám právo za tou věcí jít a přijít tomu na kloub.

BERNARDA

Ty máš jediné právo poslouchat. Nikdo ať mi nedonáší ani nepomlouvá. (*K Poncii*) A ty se starej o své věci doma. Tady u mne nesmí bez mého vědomí nikdo udělat ani krok.

SLUŽKA (*vejde*)

Nahoře na ulici je velikánský sběh lidu, všichni sousedé stojí ve dveřích.

BERNARDA (*k Poncii*)

Běž se podívat, co se to děje! (*Všechny běží ven*) Kam-pak vy? Já věděla, jaké vy jste ženské, jen v okně ležet, co vám sejde na smutku! Vy pěkně alou na dvůr!

(*Odejdou, odejde i Bernarda. Je slyšet vzdálený šum. Martirio s Adélou se vrátí a naslouchají, neodvažující se vyjít na krok ze dveří*)

MARTIRIO

Poděkuj náhodě, že jsem držela jazyk za zuby.

ADÉLA

Však já bych byla také promluvila.

MARTIRIO

A co bys pověděla? Něco chtít ještě neznamená něco provést.

ADÉLA

Která může a má odvalu, ta svou věc provede. Tys chtěla, ale nedokázalas to.

MARTIRIO

Však ty to dlouho provádět nebudeš.

ADÉLA

Dostanu ho nadobro.

MARTIRIO

Já ti ho z náručí vyrvu!

ADÉLA (*prosebně*)

Martirio, nech mě!

MARTIRIO

Ani za nic!

ADÉLA

On si mě chce brát!

MARTIRIO

Však jsem viděla, jak tě bral do náručí!

ADÉLA

Já nechtěla. Bylo mi, jako by mne na provaze táhl.

MARTIRIO

Radši umřít!

(*Dovnitř nakoukne Magdaléna a Angustias. Hluk roste*)

LA PONCIA (*vejde s Bernardou*)

Bernardo!

BERNARDA

Co se děje?

LA PONCIA

Libradina dcera, ta svobodná, měla dítě, s kým, to se neví.

ADÉLA

Dítě?

LA PONCIA

A aby svoji hanbu schovala, zabila je a zahrabala pod kamení. Ale psi, protože mají víc srdce v těle než lec-která ženská, ti je vyhrabali a položili u ní na práh, jako by je vedla ruka Páně. Teď ji tam chtějí ubít. Táhnou ji po ulici dolů, a kde je nějaký kousek oliv, odevšad se sbíhají mužští a dělají rámus, až se zem chvěje.

BERNARDA

Ba, ať jen jdou všichni, ať seberou olivové hole a ná-sady, ať jdou všichni a utlučou ji.

ADÉLA

Ne, ne! Ať ji nezabíjejí, ne!

MARTIRIO

Jen ať, my půjdeme také.

BERNARDA

Ať si odpyká, že pošlapala slušnost a čest.
(*Zvenku je slyšet ženský výkřik a veliký bluk*)

ADÉLA

Ať ji nechají! Nechoďte tam!

MARTIRIO (*upřeně na Adělu*)

Jen ať zaplatí, co je dlužná!

BERNARDA (*ze dveří*)

Skoncujte s ní, než přijdou četníci! A čím hřešila, do toho jí řežavého uhlí nasypťe!

ADÉLA (*zakrývá si klín*)

Ne! Ne!

BERNARDA

Zabte ji! Zabte ji!

Opona

TŘETÍ JEDNÁNÍ

Čtyři bílé, lehce zamodralé stěny vnitřního dvora v Bernardině stavení. Je noc. Dekorace musí být naprosto jednoduchá. Dveřmi osvětlenými zevnitř z pokojů padá na scénu slabé světlo. Uprostřed je stůl se stolní lampou, u něho Bernarda s dcerami večeří. La Poncia je obsluhuje. Prudencia sedí stranou. Když se zvedá opona, je hluboké ticho, přerušované cinkotem talířů a příborů.

PRUDENCIA

Už jdu. Pobyla jsem si u vás na návštěvě dlouho.
(*Vstává*)

BERNARDA

Počkej, ženská. Nikdy se nevidíme.

PRUDENCIA

Zvonili už naposledy růženec?

LA PONCIA

Ještě ne. (*Prudencia usedá*)

BERNARDA

A jak se vede tvému muži?

PRUDENCIA

Pořád stejně.

BERNARDA

Ani s ním se nevidíme.

PRUDENCIA

Však znáš jeho zvyky. Co se pohádal s bratry o dědictví, nevyšel ještě dveřmi na ulici. Vezme si žebřík, přeleze zdi a jde dvorem.

BERNARDA

To je opravdu chlap. A jak je s dcerou?

PRUDENCIA

Neodpustil jí.

BERNARDA

Dobře dělá.

PRUDENCIA

Co ti mám povídat. Já se pro to trápím.

BERNARDA

Dcera, která neposlouchá, to už pomalu není dcera, ale nepřítel v domě.

PRUDENCIA

Já už to nechávám všechno plavat. Už mi nezbývá žádná útěcha než kostel, ale že pořád špatně vidím, musím chození do kostela nechat, abych nebyla dětem pro blázny.

(Uhodí velká rána do zdi)

BERNARDA

To je hřebec, je zavřený a kope do zdi. *(Nablas)* Spoujtejte ho, a ať si jde na dvůr. *(Tiše)* Jistě je mu horko.

PRUDENCIA

Budete ho připouštět ke klisničkám?

BERNARDA

Časně ráno.

PRUDENCIA

Tys dovedla rozmnožit dobytek.

BERNARDA

Za hodně peněz a zlosti.

LA PONCIA *(přeruší ji)*

Ale má nejlepší stádo v okolí. Je škoda, že to klesá v ceně.

BERNARDA

Chceš trochu sýra a medu?

PRUDENCIA

Nemám chuť.

(Podrubé je slyšet úder)

LA PONCIA

Proboha!

PRUDENCIA

Až jsem se celá zachvěla!

BERNARDA *(vstává a zuří)*

Musí se všechno říkat dvakrát? Vyžeňte ho, ať se vyválí ve slámě! *(Pausa, a pak jako by mluvila k pachol-*

kům) To zavřete klisny do stáje, ale jeho nechte volně, ať nám nezbourá zdi! *(Obrátí se ke stolu a znova usedne)* Ach, je to život!

PRUDENCIA

Nadřeš se jako chlap.

BERNARDA

Zrovinka. *(Aděla vstane od stolu)* Kam jdeš?

ADÉLA

Napít se vody.

BERNARDA *(blasitě)* Přines džbán čerstvé vody. *(K Aděle)* Můžeš si sednout. *(Aděla usedá)*

PRUDENCIA

A co *Angustias*? Kdy se bude vdávat?

BERNARDA

Za pár dní přijdou na námluvy.

PRUDENCIA

Že budeš spokojena!

BERNARDA

To víš!

AMELIE *(k Magdaléně)*

Vždyť jsi rozsypala sůl.

MAGDALÉNA

Horší osud, než máš, mít nebudeš.

AMELIE

To nese vždycky smůlu.

BERNARDA

Tak dost!

PRUDENCIA *(k Angustias)*

Už ti koupil prstýnek?

ANGUSTIAS

Tuhle se podívej. *(Podává ji jej)*

PRUDENCIA

To je nádhera! Tři perly. Za našich časů perly znamenaly slzy.

ANGUSTIAS

Ale v těchhle věcech se to už změnilo.

ADÉLA

Tomu nevěřím. Taková věc znamená pořád jedno a totéž. Snubní prsteny mají být s diamantem.

PRUDENCIA

To se víc hodí.

BERNARDA

Ať jsou perly nebo ne, všechno je takové, jak člověk míní.

MARTIRIO

Anebo jak Pánbůh mění.

PRUDENCIA

Říkali mi, že prý máte překrásný nábytek.

BERNARDA

Utratila jsem za to šestnáct tisíc reálů.

LA PONCIA (*navazuje*)

Nejhezčí je ta skříň se zrcadlem.

PRUDENCIA

Něco takového jsem nikdy neviděla.

BERNARDA

My jsme měly každá truhlu.

PRUDENCIA

Hlavní věc, aby všechno dobře dopadlo.

ADÉLA

To se nikdy neví.

BERNARDA

Není žádná příčina, aby to nedopadlo.
(*Z velké dálky je slyšet zvonění*)

PRUDENCIA

Poslední zvonění. (*K Angustias*) Však já zas přijdu a ty mi pak ukážeš výbavu.

ANGUSTIAS

Kdy budete chtít.

PRUDENCIA

Dej nám Pánbůh dobrou noc.

BERNARDA

Sbohem, Prudencie.

PĚT DCER (*najednou*)

Buďte s Pánembohem.

(*Pausa. Prudencia odejde*)

BERNARDA

Tak jsme po jídle. (*Vstává*)

ADÉLA

Já zajdu ke vratům, trochu si protáhnout nohy a nadýchat se čerstvého vzduchu.

(*Magdaléna usedá do nízkého křesla u zdi*)

AMELIE

Já půjdu s tebou.

MARTIRIO

A já též.

ADÉLA (*s potlačovanou nenávistí*)

Však já se neztratím.

AMELIE

Ale noc má ráda společnost. (*Vyjdou*)

(*Bernarda usedá a Angustias sklízí se stolu*)

BERNARDA

Řekla jsem ti už, že chci, aby sis promluvila s Martirio. To s tou podobenkou byl žert, měla bys na to zapomenout.

ANGUSTIAS

Však vy víte, že mě nemá ráda.

BERNARDA

Každý ví svoje. Já nikomu do svědomí nelezu, ale v rodině chci mít navenek pěkně klid a soulad. Rozumělas?

ANGUSTIAS

Ano.

BERNARDA

Tak tedy.

MAGDALÉNA (*už skoro spí*)

Ještě k tomu když co nevidět zmizneš! (*Usíná*)

ANGUSTIAS

Už kdyby to bylo, je pozdě.

BERNARDA

O kolika jste na dnešek spolu skončili?

ANGUSTIAS

O půl jedné.

BERNARDA

Co říká Pepe?

ANGUSTIAS

Připadá mi takový roztržitý. Mluví se mnou vždycky, jako by myslel na něco jiného. Když se ho ptám, co mu je, dá mi odpověď: „My mužští máme svoje mužské starosti.“

BERNARDA

Nesmíš se ho na nic vyptávat. A až se vdáš, to teprve ne. Mluv, když on promluví, dívej se na něho, když on se dívá na tebe. Tak se uvaruješ nesvárů.

ANGUSTIAS

Myslím, matko, že toho přede mnou mnoho tají.

BERNARDA

Nepokoušej se to vyzvědět, nevyptávej se ho, a hlavně ať tě nikdy nevidí plakat.

ANGUSTIAS

Měla bych být spokojená, a nejsem.

BERNARDA

To vyjde jedním komínem.

ANGUSTIAS

Kolikrát tak na Pepa upřeně hledím a zrovna se mi za těmi mřížemi ztrácí, jako by ho kryl mrak prachu, co ovce zvednou.

BERNARDA

To je od slabosti.

ANGUSTIAS

Kdyby to tak chtělo být!

BERNARDA

Přijde dnes večer?

ANGUSTIAS

Ne. Šel s matkou do města.

BERNARDA

Tak si půjdeme dřív lehnout. Magdaléno!

ANGUSTIAS

Usnula.

(Vejde Adéla, Martirio a Amelie)

AMELIE

Je to černá noc!

ADÉLA

Není vidět na dva kroky.

MARTIRIO

Noc pro zloděje a pro takové, co se musí schovávat.

ADÉLA

Hřebec stál prostředkem dvora; jak je bílý, bylo ho dvakrát tolik, zaplnil tmou.

AMELIE

To je pravda. Šel z něho strach. Vypadal jako zjevení.

ADÉLA

A těch hvězd na nebi, některé jsou jako pěst.

MARTIRIO

A tahleta se na ně tak zakoukala, že si mohla vyvrátit krk.

ADÉLA

Copak ty nemáš hvězdy ráda?

MARTIRIO

Co je od střechy nahoru, na tom mi nezáleží. Mám dost na tom, co se děje ve světnicích.

ADÉLA

Jaká jsi, taková jsi.

BERNARDA

Jí se to líbí po jejím jako tobě po tvém.

ANGUSTIAS

Dobrou noc.

ADÉLA

To už jdeš ležet?

ANGUSTIAS

Ano. Pepe dnes večer nepřijde. *(Odejde)*

ADÉLA

Máti, pročpak se říká, když padá hvězda nebo když se blýská:

Barboro, ty svatá panno,
v nebi jméno tvé je psáno,
svatou vodou požehnáno . . .

BERNARDA

Dřív lidi mnohé znali, co se nám už z hlavy vykouřilo.

AMELIE

Já zavírám oči, abych to radši neviděla.

ADÉLA

To já ne. Já ráda vidím, když se něco hýbe a svítí, co se dávno ani nehnulo.

MARTIRIO

Ale tyhle věci nemají přece s námi nic společného.

BERNARDA

A líp na ně ani nemyslet.

ADÉLA

Taková krásná noc! Tak by se mi chtělo zůstat hodně dlouho vzhůru a nadýchat se tam venku čerstvého vzduchu!

BERNARDA

Ale teď už je potřeba spát. Magdaléno!

AMELIE

Je zrovna v prvním usnutí.

BERNARDA

Magdaléno!

MAGDALÉNA (*znebuceně*)

Nechte mě na pokoji!

BERNARDA

Do postele!

MAGDALÉNA (*nevrle vstává*)

Že nenecháte člověka v klidu! (*Odchází a bručí*)

AMELIE

Dobrou noc! (*Odchází*)

BERNARDA

A vy koukejte jít také.

MARTIRIO

Jak to, že dnes večer nepřijde za Angustias ženich?

BERNARDA

Je na cestách.

MARTIRIO (*upřeně na Adělu*)

Aha!

ADÉLA

Na shledanou zítra. (*Odejde*)

(*Martirio se napije vody a pomalu odchází, dívajíc se k vratům do dvora*)

LA PONCIA (*vchází*)

Tys ještě tady?

BERNARDA

Užívám toho ticha a pátrám po těch velkých věcech, co se tu podle tebe mají dít, ale nějak se mi nedějí.

LA PONCIA

Bernardo, nechme téhle rozprávky.

BERNARDA

Ani tlachy ani machy, po ničem tu není ani stopy. Mám se na pozoru a všechno zvládnou.

LA PONCIA

Zvenčí se tu nic neděje. To je pravda. Dcery ti stojí a chodí jak do almary zamčené. Ale co se v nich děje tady vevnitř, toho se nikdo nedohlídá, ani ty ne.

BERNARDA

Moje dcery dýchají klidně.

LA PONCIA

To je tvoje věc, však jsi jejich matka. Já mám dost na tom, když tu v domě sloužím.

BERNARDA

Teď jsi najednou mlčelivá.

LA PONCIA

Mám svoje místo, a tak mám pokoj.

BERNARDA

Nemáš co povídat, to je to. Však kdyby tu v domě tráva rostla, ty už bys trefila k sousedům pro ovce, aby ji spásly.

LA PONCIA

Já si toho nechávám pro sebe víc, než si myslíš.

BERNARDA

Ještě pořád vidá tvůj syn Pepa ve čtyři ráno? Ještě pořád si lidé o našem domě povídají?

LA PONCIA

Nic si nepovídají.

BERNARDA

Protože nemohou. Protože není na čem si brousit zuby. Mám oči všude, to je to.

LA PONCIA

Bernardo, já nechci nic říkat, bojím se, že si pak vezmeš do hlavy bůhvíco. Ale nebuď si tak jistá.

BERNARDA

Předobře jistá!

LA PONCIA

Blesk uhodí z něčeho nic. A z něčeho nic jsi trefená rovnou do srdce.

BERNARDA

Tady k ničemu nedojde. Už se mám před tvými výmysly na pozoru.

LA PONCIA

Tím líp pro tebe.

BERNARDA

To by tak ještě chybělo!

SLUŽKA (*ustoupí*)

Už mám nádobí umyté. Poroučíte něco, Bernardo?

BERNARDA (*vstává*)

Ne. Jdu si odpočinout.

LA PONCIA

V kolik hodin tě mám vzbudit?

BERNARDA

Vůbec mě nebuď. Dnes v noci si dobře spím. (*Odchází*)

LA PONCIA

Když je někdo na moře krátký, jen ať se k němu otočí zády, aby je neviděl, to je to nejsnazší.

SLUŽKA

Je tak pyšná, až si tou pýchou sama oči zakrývá.

LA PONCIA

Já nemohu nic dělat. Chtěla jsem to všechno zadržet, ale teď už z toho mám pořádný strach. Pozoruješ to ticho? V každém tom pokoji sedí bouřka. Až jednou uhodí, smete nás to všechny. Já jen řekla, co jsem říci musela.

SLUŽKA

Bernarda si myslí, že si na ni nikdo nepřijde, ale neví, co zmůže jeden mužský mezi osamělými ženskými.

LA PONCIA

Není tím vším vinen jenom Pepe Říman. Pravda je, že loni běhal za Adélou, ale to ona je do něho blázen, a měla pěkně sedět a nesvádět ho. Chlap je chlap.

SLUŽKA

Říkají, že s Adélou mnohokrát mluvil.

LA PONCIA

To je pravda. (*Potichu*) A nejenom to.

SLUŽKA

Nevím, k čemu všemu to tady povede.

LA PONCIA

Já bych nejraději ujela někam za moře, abych měla od trápení s tímhle domem pokoj.

SLUŽKA

Bernarda se svatbou pospíchá, je možné, že k ničemu nedojde.

LA PONCIA

Věci už dozrály přílišně. Adéla je odhodlaná ke všemu a ty druhé hlídají v jednom kuse.

SLUŽKA

Martirio též?

LA PONCIA

Ta je nejhorší. Zrovna soptí jedem. Vidí, že Říman pro ni nebude, a tak by zbožila svět, kdyby jen mohla.

SLUŽKA

Protože jsou zlé!

LA PONCIA

Jsou to ženské bez chlapa, nic jiného. V takových vě-
cech nikdo nezná ani vlastní krev. Pst! (*Naslouchá*)

SLUŽKA

Co se děje?

LA PONCIA (*se napřimuje*)

Štekají psi.

SLUŽKA

To někdo šel domovními vraty.
(*Vejde Adéla v bílé spodničky a v živůtku*)

LA PONCIA

Ještě sis nelchla?

ADÉLA

Jdu se napít vody. (*Pije ze sklenice na stole*)

LA PONCIA

Já myslela, že už spíš.

ADÉLA

Žízeň mě probudila. A co vy, nejdete spát?

SLUŽKA

Hned.

(*Adéla odejde*)

LA PONCIA

Pojďme.

SLUŽKA

Máme ten spánek zasloužený. Bernarda mě nenechá za
celý den ani vydechnout.

LA PONCIA

Vezmi si s sebou světlo.

SLUŽKA

Psi vyvádějí jako blázni.

LA PONCIA

Nenechají nás ani spát. (*Odejdou*)
(*Scéna zůstává téměř beze světla. Vejde Marie Josefa
s ovečkou v náručí*)

MARIE JOSEFA

Pojď, ovečko, ty moje dítě,
budeme spolu u moře.

Z prsu mi budeš mléko pít,
mraveneček nám otevře.

Pryč, pryč od Bernardy,
tváře leopardí.

Pryč od Magdalény,

líce od hyeny.

Ovečko má,

mé, mé, mé,

po té bráně stýská se mi,

pod větvemi v Betlémě.

Vid', žádné se nám nechce spát,

brána se sama otevře

a my do korálové chaty

vejdeme se tam u moře.

Pryč, pryč od Bernardy,

tváře leopardí.

Pryč od Magdalény,

líce od hyeny.

Ovečko má,

mé, mé, mé,

po té bráně stýská se mi

pod větvemi v Betlémě. (*Odehází zpívajíc*)

(*Vejde Adéla. Opatrně se rozhlédne nalevo i napravo a zmizí
ve vratech do dvora. Drubými dveřmi vejde Martirio a zůstane
stát uprostřed scény, úzkostlivě čekajíc. Je také ve spodničky.
Přes ramena a prsa si přehodila černý šátek. Naproti ní se objeví*

Marie Josefa)

MARTIRIO

Babičko, kampak jdete?

MARIE JOSEFA

Otevřeš mi vrata? Kdopak jsi?

MARTIRIO

Jak jste se sem dostala?

MARIE JOSEFA

Utekla jsem. A kdopak jsi?

MARTIRIO

Jděte si lehnout.

MARIE JOSEFA

Ty jsi Martirio, už tě poznávám. Martirio, líčko umučení. A kdopak budeš mít děťátko? Mně se narodilo tohle.

MARTIRIO

Odkudpak máte tu ovečku?

MARIE JOSEFA

Vždyť já vím, že to je ovečka. Ale pročpak by z ovečky nemohlo být děťátko? Lepší ovečka nežli nic. Pryč od Bernardy, tváře leopardí. Pryč od Magdalény, líce od hyeny.

MARTIRIO

Nekřičte.

MARIE JOSEFA

Máš pravdu. Všude je velice tma. Ty myslíš, že nemohu mít děti, když mám vlasy bílé, a zrovna mohu, děti a zas děti. I tahle holčička bude mít bílé vlasy a narodí se jí jiná a té zase jiná a všechny budou mít vlasy jako sníh, budeme jako vlny, jedna za druhou, jedna za druhou. Pak si všechny sedneme a všechny budeme mít bílé vlasy a bude z nás pěna. Pročpak tu není pěna? Tady jsou jenom smuteční přehozy.

MARTIRIO

Mlčte, mlčte.

MARIE JOSEFA

Když sousedka měla dítě, nosila jsem mu čokoládu a potom zase ona mně, a tak pořád a pořád. Ty budeš mít bílé vlasy, ale sousedky k tobě nepřijdou. Já už musím jít, ale mám strach, že mě pokoušou psi. Doprovodíš mě až ven, do pole? Mám ráda pole. Mám ráda domy, ale když jsou otevřené a když sousedky leží s děťátkami v posteli a venku na židlich sedí muži. Pepe Říman je obr. Všechny ho chcete. Ale on vás sežere, protože jste jen zrní. Ne, zrní ne. Žáby bez jazyka.

MARTIRIO

Tak už dost. Jděte do postele. (*Vystrkuje ji*)

MARIE JOSEFA

Ano, ale ty mi potom otevřeš, víd?

MARTIRIO

Určitě.

MARIE JOSEFA (*plačky*)

Pojď, ovečko, ty moje dítě,

budeme spolu u moře.

Z prsu mi budeš mléko pít,

mravenček nám otevře.

(*Martirio zavře za Marii Josefou dveře a jde ke vratům do dvora. Tam zaváhá, ale přece jde ještě o dva kroky vpřed*)

MARTIRIO (*potichu*)

Adélo! (*Pausa. Jde až k bráně. Nablas*) Adélo!

(*Objeví se Adéla, trochu rozčuchaná*)

ADÉLA

Co mě hledáš?

MARTIRIO

Nech toho chlapa!

ADÉLA

Kdo jsi, že mi to říkáš?

MARTIRIO

Tady nemá pořádné děvče co hledat.

ADÉLA

Ty ses ho jistě velice ráda odřekla!

MARTIRIO (*blasitě*)

Teď uhodila ta chvíle, teď musím promluvit. Takhle to už nemůže jít dál.

ADÉLA

Ba ne, tohle je teprve začátek. Já měla k tomu kroku sílu. Ten oheň a tu odvahu ty nemáš. Jak se mi ukázalo, že pod touhle střechou přebývá smrt, šla jsem si pro to, co je moje a co mi patří.

MARTIRIO

Ten člověk bez srdce sem přišel za jinou. Ale ty ses mu postavila do cesty.

ADÉLA

Přišel pro peníze, ale oči měl vždycky jen pro mne.

MARTIRIO

Já nedovolím, abys ho urvala pro sebe. Vezme si Angustias.

ADÉLA

Ty víš líp než já, že ji nemá rád.

MARTIRIO

To vím.

ADÉLA

A víš, že má rád mne. Sama jsi to viděla.

MARTIRIO (*bořce*)

Vím to.

ADÉLA (*přistoupí k ní*)

Mne má rád, mne a jen mne.

MARTIRIO

Vraz do mne nůž, jestli ti to udělá radost, ale neříkej mi to už.

ADÉLA

Proto ty se tak staráš, abych s ním už nechodila. Že má v náručí tu, kterou nemá rád, to ti nevadí; ale mně také ne. Aťsi je s Angustias třeba sto let, to nic, ale že bere mne od náručí, to je ti strašné, protože i ty ho máš ráda, i ty!

MARTIRIO (*vzrušeně*)

Ano! Teď ti to tedy povím rovnou, bez obalu. Ano. I kdyby mi mělo srdce od hořkosti puknout jako granátové jablko. Mám ho ráda!

ADÉLA (*objímá ji v záchvatu vzrušení*)

Martirio, Martirio, já za to přece nemohu.

MARTIRIO

Neber mě do náručí! Nechtěj mě uchlácholit! Ty a já už nejsme z jedné krve. I kdybych se na tebe stokrát chtěla dívat jako na sestru, nevidím už v tobě nežli ženu. (*Odstrčí ji*)

ADÉLA

Tady není pomoci. Které je souzeno padnout, ta ať pad-

ne. Pepe Říman je můj. Odvede si mě na břeh do rákosí.

MARTIRIO

To se nestane!

ADÉLA

Nesnesu už tu hrůzu tady, co jsem ochutnala jeho ústa. Jak on bude chtít, tak se mnou bude. Ať mám celou ves proti sobě, ať si na mne těma svýma žahavýma rukama sahají, a ty, co si říkají počestné, ty ať si mě štvou, já si nasadím na hlavu trnovou korunu, co nosí milenky ženatých.

MARTIRIO

Mlč!

ADÉLA

Tak bude. (*Potichu*) Pojďme spát, nechme ho, ať jen si vezme Angustias, na tom mi už nesejde, ale já se odtud ztratím do nějakého osamělého domku a on ať tam pak za mnou chodí, kdy chce a kdy se mu zlíbí.

MARTIRIO

To se nestane, pokavád budu mít kapku krve v těle.

ADÉLA

Tobě se to nestane, tebe je na to drobínek; ale já bych tuhle malíčkem dostala na kolena hřebce, když se vzpíná.

MARTIRIO

Jen si na mne tak z vysoka nevyjížděj, to mě dráždí. Mám v sobě takovou nějakou zlou sílu, že bych se s ní nechtíc sama udusila.

ADÉLA

Vedou nás, že se máme mít jako sestry v lásce. Ale mě Pánbůh jistě nechal jedinou neosvícenou, protože se na tebe dívám, jako bych tě ještě nikdy neviděla.

(*Je slyšet hvízd a Adéla běží ke dveřím, avšak Martirio se postaví před ně*)

MARTIRIO

Kam jdeš?

ADÉLA

Jdi od těch dveří!

MARTIRIO

Tak projdi, můžeš-li.

ADÉLA

Uhni! (*Zápasí spolu*)

MARTIRIO (*křičí*)

Matko! Matko!

(*Objeví se Bernarda, ve spodniče, s černým přebozem*)

BERNARDA

Přestaňte, přestaňte! Ach já ubožačka, že tak nemám v rukou hrom a blesky!

MARTIRIO (*ukazuje na Adělu*)

Byla s ním! Podívejte na tu spodničku, co na ní má slámy!

BERNARDA

To má z postele nestoudnic! (*Zuřivě se vrhá na Adělu*)

ADÉLA (*vztyčí se před ní*)

A teď konec těm kasárenským povelům! (*Adéla vyrvе matce bůl a přelomí ji*) Tak zacházím se žezlem vlád-kyně. Už ani krok. Mně má co poroučet jen Pepe.

MAGDALÉNA (*vejde*)

Adélo!

(*Vejde La Poncia a Angustias*)

ADÉLA

Já jsem jeho žena. (*K Angustias*) Přesvědč se o tom sama; jdi do stáje a zeptej se ho. On bude mít tady v domě ve všem co poroučet. Je tam venku, má dech jako lev.

ANGUSTIAS

Bože můj!

BERNARDA

Pušku! Kde je puška?

(*Vyběhne, za ní Martirio. V pozadí se objeví Amelie a zděšeně přiblíží, hlavu opřenu o zeď*)

ADÉLA

Nikdo mě nepřemůže! (*Chce ven*)

ANGUSTIAS (*zadrží ji*)

Odtud s tím svým tělem neutečeš, abys vyhrála! Zlo-dějko! Hanbo našeho domu!

MAGDALÉNA

Nech ji, ať si jde, jen ať nám už navždycky zmizí z očí!
(*Padne rána z pušky*)

BERNARDA (*vchází*)

Opovaž se teď ho shánět!

MARTIRIO (*vchází*)

S Pepem Římanem je konec.

ADÉLA

Pepe! Bože můj! Pepe! (*Vyběhne*)

LA PONCIA

Copak tys ho zabila?

MARTIRIO

Ne, ujel na koni.

BERNARDA

Já za to nemohla. Jenže ženská nedovede mříť.

MAGDALÉNA

Pročpak jsi to tedy prve řekla?

MARTIRIO

Kvůli ní. Nejradši bych byla, kdyby tak ji krev potokem zalila.

LA PONCIA

Hanebnice!

MAGDALÉNA

Ďáblem posedlá!

BERNARDA

Ačkoliv je to takhle líp. (*Je slyšet ránu*) Adélo! Adélo!

LA PONCIA (*do dveří*)

Otevři!

BERNARDA

Otevři! Stěny před ostudou neochrání, tomu nevěř.

SLUŽKA (*vchází*)

U sousedů se probudili!

BERNARDA (*blasem přidušeným jak zvířecí řev*) Otevři, nebo vy-razím dveře! (*Pausa. Vše je tiché*) Adélo! (*Odstoupí*)

ode dveří) Podej kladivo! (*La Poncia vyrazí dveře, vejde dovnitř, pak vykřikne a ucouvne*) Cože?

LA PONCIA (*obejme si rukama krk*)

S námi ať to nikdy takhle neskončí!

(*Sestry ucouvnou. Služka se pokřižuje. Bernarda vykřikne a pokročí vpřed*)

LA PONCIA

Nechod tam!

BERNARDA

Ne. Já tam nejdu. Pepe, ty si teď ujíždíš potmě tam v aleji, na živu, ale jednou padneš. Seberte ji! Má dcera umřela jako panna! Odneste ji do jejího pokojíčku a oblečte ji do panenských šatů. Ať mi nikdo ani necekne! Umřela jako panna! Postarejte se, aby ráno zvonili na dva zvony umíráček.

MARTIRIO

Tisíckrát blažená, byl její.

BERNARDA

A nechci tu žádný pláč. Smrti se člověk musí podívat do očí. Ticho! (*K jedné dceři*) Mlčet jsem řekla! (*K druhé*) Slzy si nech, až budeš sama! Potopíme se všechny do smutku jak do moře. Ona, nejmladší dcera Bernardy Albové, umřela jako panna. Slyšely jste mne! Ticho, ticho jsem řekla! Ticho!

Opona

(*V pátek 19. června 1936*)